

OPONENTSKÝ POSUDEK DISERTAČNÍ PRÁCE
v oboru doktorského studia kinantropologie na FTVS UK v Praze

Student: Mgr. Martin Nosek

Název práce: TĚLESNÉ SLOŽENÍ A ŽIVOTNÍ STYL 11 – 12LETÉ MLÁDEŽE
V ÚSTECKÉM KRAJI

Oponentka: doc. PaedDr. Milada Krejčí, CSc.

Aktuálnost zvolené problematiky a struktura práce

Předkládaná disertační práce Mgr. Martina Noska je zaměřena na velmi aktuální problematiku současné doby, tj. problematiku obezity a nadváhy u dětí středního školního věku ve vztahu k životnímu stylu těchto dětí, a to ve vybraném regionu České republiky. Autor si zvolil pro výzkum Ústecký kraj, který je v mnoha ohledech specifický, zejména vysokou nezaměstnaností. Aktuálnost závažnosti práce spočívá jak v analýze souvislostí nadváhy a obezity dětí s aktivním životním stylem, tak v analýze souvislostí se způsoby stravování dětí ve středním věku. Období dospívání je dobou, kdy se dotvářejí správné či špatné životní návyky. Z tohoto důvodu je výzkum v období středního věku ve výše uvedené problematice důležitý. V průběhu dospívání se ke genetickým předpokladům přidávají vlivy prostředí a životního stylu (neuropsychická zátěž, nadměrný stres, nedostatek tělesné aktivity, nesprávné složení stravy, nevhodné návyky jako je kouření, drogy, gambling aj.). Znalost konkrétní situace u dětí a dospívajících a výzkum v naznačené problematice ve vybraném regionu je tudíž velmi důležitý pro zdravotnickou a sportovně edukační práci z hlediska efektivní prevence a nápravy. Znalost konkrétní situace v naznačené problematice ve vybrané zóně je tudíž velmi důležitá pro pohybově intervenční a zdravotně edukační programy z hlediska efektivní prevence a nápravy.

Disertační práce obsahuje 150 stran. Z toho teoretická část práce obsahuje 60 stran, výzkumná část včetně závěrů a přehledu literatury 90 stran. Přílohy jsou na dalších 2 stranách, což je pro daný typ práce nestandardní. Předkládaná disertační práce není tudíž vyváženě členěna. V teoretické části práce se autor zabývá vymezením období středního školního věku, dále tělesným složením a jeho vývojem v dětství, metodami stanovení tělesného složení, životním stylem a metodami sledování životního stylu včetně pohybových aktivit a kvality výživy. Poslední kapitola teoretické části práce je zaměřena na vymezení a

charakteristiku Ústeckého kraje. Právě v této poslední kapitole postrádám charakteristiku dostupnosti pohybově rekreačních a sportovních aktivit u dětí v Ústeckém kraji, tradice Ústeckého kraje v oblasti sportu, počty škol a problematiku školní a sociální péče (např. vynakládané finance, projekty na podporu sportu a pohybových aktivit apod.). V ostatních kapitolách autor čerpá z aktuálních zdrojů českých i zahraničních a správně poukazuje na limity používání BMI u dětské populace.

Stanovení cílů a jejich splnění, použití metod, výsledky

V disertační práci Mgr. Martina Noska lze rozlišit dva cíle. Jsou jasně formulovány. Dále kromě vědecké otázky, zda existuje korelace mezi tělesným složením a životním stylem u 11 – 12letých dětí, byly stanoveny hypotézy. Není jasné, zda se jedná o 6 nebo 7 hypotéz. Označení H4 nesou dvě hypotézy se zcela odlišným obsahem. Při obhajobě by tato skutečnost měla být vysvětlena. Dále mám poznámku k Hypotéze č. 5: „Předpokládáme, že vyšší vzdělání rodičů pozitivně ovlivňuje výskyt nadváhy a obezity u dětí“ – jistě nebylo míněno, že čím vyšší vzdělání rodičů, tím častější nadváha. Znění však tuto úvahu dovoluje.

Do analýzy výsledků byla zahrnuta data od 645 dětí. Počty chlapců a dívek v tomto souboru na str. 77 uvedeny nejsou. Lze je zjistit až ve výsledkové části práce v tabulce 9 na straně 80 a v dalších následujících tabulkách.

Cíle byly navzájem propojeny a v průběhu jejich plnění a řešení autor používal kvantitativní způsoby vyhodnocení. Statistické zpracování dat je pečlivé. Statistické zpracování dat tohoto kinantropologického výzkumu je vedeno pečlivou snahou nic neopomenout a spolupráce s předním pražským pracovištěm na tomto poli výrazně zkvalitňuje a výstižně doplňuje celou práci.

Jako hlavní metody byly použity metody dotazování, dále obsahová analýza zdrojů a dat, statistické metody ověřování signifikance a korelačních vztahů. Ve výsledkové části autor systematicky předkládá výsledky ve formě tabulek a sdělení. Doporučovala bych v těchto sděleních vědeckých výsledků nepoužívat vágní výrazy jako „valná většina“, „naprostá většina“, „méně často“ apod., ale uvádět rovnou procentuální vyjádření, která jsou k dispozici.

V Kapitole 8 je provedena verifikace hypotéz. Opět je zde problém s hypotézou H5, neboť vyjádření k hypotéze označené H5 na straně 133 neodpovídá hypotéze H5, jak byla stanovena na straně 61.

Lze konstatovat, že cíle disertační práce pana Mgr. Martina Noska se podařilo splnit. Výsledky diagnostikují signifikantní rozdíly u dívek a chlapců ve vztahu k nadváze a obezitě na základě zkoumaných indikátorů, např. výběru a četnosti pohybových aktivit a stravovacích

návyků. Na základě korelačních vztahů se podařilo identifikovat negativní trendy v životním stylu rodičů a dětí, a to především ve vztahu ke vzdělání rodičů a ve vztahu k jejich tělesnému složení.

Nové vědecké poznatky, aplikace výsledků pro praxi

Výsledky výzkumu autor v Kapitole 7 komparoval s českými i zahraničními výzkumnými studii z posledních let. Tuto část práce považuji za velmi zdařilou, neboť odhalila řadu závažných zjištění. V této kapitole (Kapitola 7) autor systematicky provádí diskusi a následně doporučení pro praxi, což je z hlediska aplikace výsledků pro praxi velmi důležité a pedagogicky využitelné. Bylo by jistě žádoucí zjištěné výsledky v budoucnu autorem dále výzkumně ověřovat. Disertační práce potvrdila vysoký význam kvalitně organizovaných sportovních aktivit a význam edukace v oblasti výchovy ke zdraví pro aktivní životní styl žáků.

Disertační práce Mgr. Martina Noska dále odhalila možnosti participace rodičů v aktivním životním stylu dětí, v oblasti výchovy ke zdraví a poukázala na zdroje možné motivace. Jistě tato fakta a zjištění přispívají k aktuálnosti výzkumu a tvoří bázi nových vědeckých poznatků z dané výzkumné oblasti.

Doporučuji získané údaje publikovat v odborném tisku našem i zahraničním. K případnému publikování doporučuji více rozvinout diskusi a odvážnější postup v konkluzi výsledků. V těchto souvislostech si lze uvědomit, že pouze skutečně uvolněný, pohybovým učením zvládnutý pohybový projev příznivě ovlivňuje emoční stavy, motivy a sociální aspekty každodenního života dětí a motivuje je k aktivnímu životnímu stylu. Až za těchto podmínek lze hovořit o zdravotně orientované zdatnosti ve školní tělesné výchově a o prevenci ve smyslu podpory zdraví tělesnou výchovou.

Připomínky k formálnímu zpracování disertační práce

K formální stránce předkládané disertační práce mám následující připomínky. Název kapitoly 5.9 v obsahu práce není stejný s názvem kapitoly 5.9 na straně 77. Pro mne poněkud nezvyklé je použití daného typu a velikosti písma. Sporadicky se v textu práce vyskytují syntaktické chyby. Ve výsledkové části, ani v přílohách se nevyskytují grafy. Grafické znázornění mohlo názorně podpořit prezentaci zjištěných signifikantních rozdílů. Uvedené formální nedostatky však nesnižují výsledky disertační práce, které jsou velmi důležité a

inspirativní pro odborníky z oboru kinantropologie, pro učitele tělesné výchovy, trenéry a instruktory, případně i pro odborníky z oblasti medicíny pracující s dětmi ve věku 11-12 let.

ZÁVĚR

Výzkumný záměr byl splněn. Obsah kapitol odpovídá stanoveným cílům a úkolům. Předkládaná disertační práce Mgr. Martina Noska splňuje nároky doktorské disertační práce podle řádu DS.

Disertační práci Mgr. Martina Noska doporučuji ji k obhajobě. V případě úspěšné obhajoby doporučuji autorovi udělit titul PhD.

Otázky k obhajobě:

1. Jaká opatření lze doporučit pro věkovou populační skupinu 11 – 12 let z hlediska lepšího využití pohybových aktivit v denním režimu?
2. Jakou roli hrají ve výživě dítěte ve věku 11 -12 let sacharidy? Jak souvisí konzumace sacharidů s nadváhou a podváhou dítěte?

V Českých Budějovicích, dne 14. 12. 2010

doc. PaedDr. Milada Krejčí, CSc.